

VU LAN VIỄN XỨ

Cuối năm 1959, Tâm Đan, một bé gái 8 tuổi đang sống an lành dưới quê ngoại bên giòng sông nhỏ bé gọi là sông Cái Lá chảy co quanh. Làng Hiệp Đức nhỏ và ít dân cư so với những làng khác của quận Cai Lậy, tỉnh Tiền Giang. Mặc dù vậy nhưng làng này có đến ba tôn giáo chính :Thiên Chúa, Cao Đài, và Phật giáo. Gần ngoài vàm là ngôi chùa kế cây cầu ván bắt qua con rạch nên người ta gọi cầu này là cầu Chùa và rạch Chùa. Từ nhà ngoại Tâm Đan đi đến chùa chừng 100 mét thôi. Giòng sông nhỏ chảy uốn khúc qua từng thôn xóm.

Đã gần 40 năm trôi qua nhưng Tâm Đan vẫn còn ghi nhớ cảnh chùa. Đàng trước chùa người ta trồng một hàng dương – gió thổi tiếng kêu rì rào. Ngôi chùa lợp ngói âm dương. Phía trong chùa rất rộng. Chùa thờ nhiều tượng Phật, Bồ Tát và các bậc A La Hán. Phần lớn các tượng đều màu đen. Thời ấy Việt Nam bị chia đôi, nhưng là những năm hòa bình của thời đệ nhất cộng hòa. Bà ngoại Tâm Đan mỗi mồng một và ba mươi đều đi tụng kinh, sám hối bên chùa. Tâm Đan hay theo ngoại để được quý Thầy, quý cô cho xôi, chuối nhất là ăn kiểng của chùa thì ngon lắm. Chiều tối tiếng chuông trống công phu từ chùa vang đến nhà Tâm Đan. Nhất là đêm rằm tháng bảy âm lịch. Người trong làng hội tụ về chùa rất đông để tụng kinh, bái sám. Cuối năm 1959, năm đồng khởi, quê ngoại bị bom đạn và mọi người bồng bế nhau tản cư. Vườn cau quê ngoại bây giờ bị tàn phá. Quê ngoại bây giờ hoang tàn một vùng úa vàng vì thuốc khai hoang.

Tâm Đan trở về quê nội ở cách chợ Cái Bè chừng hai cây số sống với Ba Má đôi năm. Rồi sau đó chiến tranh lan rộng gia đình phải tản cư về tỉnh sống. Nhớ ngày bỏ luôn quê nội, Tâm Đan thờ thần nhớ đến:

*Mùi bùn dưới chân Ba
Mùi mồ hôi áo Má
Mùi khói un gốc rạ
Mùi sữa non bông lúa
Mùi gói xôi lá cẩm
Mùi kẹo dừa, sầu riêng
Mùi hoa sứ ngoài hiên
Mùi cỏ non chân dẫm*

Thỉnh thoảng về thăm lại Cái Bè và thăm cô bạn thân là Hiếu. Cô không có điều kiện về tỉnh học. Hai đứa ra ngoài vàm tìm lại gốc cây dừa ngày xưa hay ngồi tâm sự với nhau. Hai đứa cùng ngắm nhìn giòng nước sông Cửu Long. Bên kia là cồn Tân Phong. Phía ngang vàm Cái Bè có người còn gọi là Cồn Ốc vì đây là chỗ sanh sản ra ốc gạo. Nhất là mùa mồng năm tháng năm âm lịch ốc gạo mập và ngon. Những cụm lục bình trôi lác lác giữa giòng, nhấp nhô theo sóng nước. Cạnh bờ có những đống chà của người ta làm chất để dụ cá tôm vào trú, chờ lúc nước kém họ gỡ chà bắt . Nhiều cụm lục bình bị vướng mắc vào những đống chà này. Lục bình ngừng bước phiêu du - ngăn cách với những đồng hành. Bông hoa lục bình màu tím hoa cà làm điểm tô cho giòng sông thêm xinh đẹp, một cảnh trí thật là thơ mộng.

Lúc còn đi học ở thành phố Mỹ Tho quen với anh Hiền - mối tình học trò nảy nở. Hai đứa hay xuống chùa Vĩnh Tràng hay chùa Quan Âm lạy Phật. Những năm học hành dưới mái trường trung học trôi qua nhanh. Cả hai Tâm Đan và anh Hiền đậu tú tài 2 năm 1967 với hạng bình thứ. Cả hai đều ghi danh ở đại học Khoa Học, Sài Gòn. Tâm Đan thường từ chối gặp nhau để cho cả hai có nhiều thời giờ học hành. Nhất là anh Hiền nếu lơ là thi rớt thì phải gia nhập quân đội. Dù cùng sống ở Sài Gòn học gần nhau nhưng như có bức tường ngăn cách giữa hai đứa. Má Tâm Đan thỉnh thoảng lên thăm, bà khuyên Tâm Đan chuyển qua đại học sư phạm Sài Gòn. Tâm Đan vâng lời má. Mùa hè đổ lửa Tâm Đan còn học ở đại học sư phạm thì lệnh tổng động viên, phần lớn sinh viên xếp bút nghiên theo việc đao binh trong đó có Hiền. Hai đứa đều buồn lắm. Ôi hoàn

cảnh quá cay nghiệt. Tuổi trẻ thời đại này là nạn nhân của hận thù, chia cắt, tham vọng, bất công . . . Sau biên cố 30 tháng 4 năm 1975 trong cái công nghiệp của nhiều người ở miền Nam, anh Hiền có cái biệt nghiệp phải bỏ mình trong trại cải tạo K4 ở Long Khánh.

Chẳng bao lâu sau đó Ba má của Đan ở Cái Bè bán phần lớn vườn tược để lấy vàng lo cho chị em Tâm Đan đi vượt biên. Đêm ra cửa biển Long Phú nàng kể như mình đã chết hết nửa cuộc đời! Chuyến hải hành định mệnh. Tâm Đan ngất đi trong sóng gió bão bùng. Một chuyến đi vô định và để rồi ngăn cách đôi bờ đại dương với quê hương yêu dấu!

Gần 50 năm Đan lìa xa làng quê, xa mái chùa xưa. Tính lại Tâm Đan đã rời Việt Nam đến giờ đã hai mươi bảy năm. Ngày rời quê hương ở tuổi trung niên bây giờ tóc đã đổi màu . Bạn bè hồi xưa học chung ở trung học bây giờ ở rải rác khắp nơi. Thỉnh thoảng qua lại bằng e-mail. Nhiều đứa đã trở thành bà nội bà ngoại lâu rồi. Cha mẹ Tâm Đan năm nay già yếu lắm. Sống ở thành phố Melbourne tại xứ Úc này vật chất đầy đủ nhưng Tâm Đan thấy thiếu thốn những thứ mà Tâm Đan chẳng bao giờ tìm được ở đây. Một điều an ủi là điều kiện độc thân và sống chung với Ba Má; Tâm Đan có thể hầu hạ và chăm sóc hai người trong tuổi về chiều. Bài thơ của Hoa Hạ, Tâm Đan rất thích đã chép cẩn thận trong nhật ký từ lâu:

*Nghe trong gió gọi lời ai đó
Để lại vần thơ một chút gì
Bốn mươi trăm trọn xa làng cũ
Nắng buổi hoàng hôn rọi bóng đi*

Những người xung quanh Tâm Đan thường toan tính những chuyện lâu dài. Suốt đời người ta dốc hết tâm trí để xây dựng sự nghiệp vĩnh cửu cho mình và con cháu. Có người tuổi già sức yếu vẫn cố công xây dựng những kiến thiết quy mô, kinh doanh những cơ sở sự nghiệp lớn lao để dành cho những người thân mai hậu. Có người mái tóc đã bạc phơ cũng cố tạo những công nghiệp vĩ đại rồi ngã gục giữa đường. Suốt đời nhiều người chỉ toan tính, trang

bị cho đời sống sắp tới của mình và con cháu mình về sau. Nhưng ngày chết và cuộc đời mới ở tương lai chắc chắn phải đến với mọi người, vì đời ít ai trăm tuổi, mọi người đều phải chết đó là điều dĩ nhiên. Thế mà nhiều người chưa hề bỏ một phút, một giây để lo cho nó. Không lo xa ắt có họa gần, một đời sống mà chúng ta chưa hề lo lắng và xây dựng, và mọi người rất sợ nó. Chắc chắn chúng ta sẽ gặp những điều bất lợi và khó khăn. Tâm Đan đã biết những sự nghiệp hữu vi mà con người đã và đang cố công xây dựng, vất vả suốt đời thường chỉ tạo tội nghiệp. Đến khi xuôi tay trở về với lòng đất lạnh ta chẳng đem theo được chút gì. Thân cát bụi sẽ trở về cát bụi, chỉ còn lại cái nghiệp thiện ác cứ theo mãi bên mình.

Tâm Đan nghĩ không có một công thức chung cho tất cả mọi người để đạt được một cuộc sống hạnh phúc và vì thế trong mỗi hoàn cảnh người ta phải biết cách vượt lên, biết cách đi qua những đau khổ và đừng bao giờ chờ đợi ai giúp đỡ. Mình phải thương yêu mình khi chính mình không muốn giúp mình, không biết thương yêu bản thân mình thì cậy vào ai đây? Có người hỏi làm sao để Tâm Đan có thể mỉm cười tươi tắn như thế, làm sao để có thể đi qua mọi nỗi buồn mà không cho nó để lại dấu ấn gì trên khuôn mặt mình, làm sao để có thể rộn ràng như là hoa và nắng luôn tràn ngập trong tim? Dù rằng Tâm Đan đi sớm về trưa một mình nhưng vẫn cảm thấy an lạc. Tâm Đan cho rằng hãy làm tâm hồn ta trong trẻo như nước thì sẽ được như thế, luôn luôn là thế. Người xưa có nói vô ảnh thường giao tâm tựa thủy. Tâm Đan trở lại nghề giáo hơn 10 năm qua. Tâm Đan dạy Việt ngữ cho các em học sinh ở trường trung học trong chương trình Victorian Certificate of Education. Dần dần Tâm Đan thấy quen với công việc và cuộc sống mới.

Mỗi cuối tuần Tâm Đan đến chùa để tìm hiểu Phật pháp. Ánh sáng của Phật Đà là điểm tựa cuối đời của mình. Trong giáo lý Phật, chúng ta nói có ba việc làm nên sự khác nhau sự tu tập, hoặc để đem lại thoải mái bình an. Ba việc đó gọi là “chặng đầu, chặng giữa và chặng cuối.” Chặng đầu bắt nguồn từ cái ý thức rằng chúng ta và mọi hữu tình tự căn đều có Phật tính, tinh chất sâu xa nhất của mình, và trực ngộ được nó thì thoát khỏi vô minh và chấm dứt vĩnh viễn mọi đau khổ. Bởi vậy khởi chặng giữa tu tập niệm Phật, thiền định, chúng ta được điều động bởi cái ý thức ấy, và

phát tâm công hiến sự tu tập của mình và cả cuộc đời mình cho việc tự giác, và chặng cuối cùng là giác tha tìm đến giác hạnh viên mãn.

Trong cái tĩnh lặng tìm về chánh niệm, Tâm Đan từ từ thấy và quay về với sự tự tính sâu xa ấy, cái mà từ quá lâu đã không thấy được vì những bận rộn và xao lãng của tâm. Có điều lạ lùng, lúc đầu Tâm Đan không thể giữ tâm mình yên lâu được chốc lát mà không theo đuổi bám víu một chuyện xao lãng nào đó; hình như nó luôn bất an, rộn ràng. Tâm Đan nghĩ rằng, sống trong một đô thị tân tiến nhiều người luôn luôn chạy theo ngũ dục, và chịu những hệ lụy, cộng với tham, sân, si. Có thể nói hết mười ba phần trăm người ở Úc hay Mỹ mắc phải chứng rối loạn thần kinh. Điều ấy nói gì về cách sống của chúng ta ở trong thế giới tiêu thụ này? Chúng ta bị phân đoạn thành quá nhiều phương diện khác nhau. Chúng ta không biết mình thực sự là ai, thường bị đồng hóa mình với ngoại cảnh và thiếu niềm tin tôn giáo. Người ta có quá nhiều tiếng nói mâu thuẫn, nhiều mệnh lệnh và cảm thức khác nhau giành giật quyền kiểm soát đời sống nội tâm. Người ta tự thấy mình bị rã rời ra từng mảnh ở khắp mọi nơi, mọi hướng.

Tâm Đan đã và đang thực hành pháp môn niệm Phật. Từ từ Tâm Đan nhận ra mình đang đem tâm trở về nhà. Tâm Đan cố giữ mình trong chánh kiến, chánh niệm để trong hiện đời và vị lai tìm được niềm an lạc và hạnh phúc. Trong nhật ký của Tâm Đan bây giờ là những bài thơ của quý Thầy chất chứa tinh thần và nguyện lực trở về với đạo pháp như bài:

*Nắng chiều trái lá đau thương,
Đời mình phận bạc phải vương vấn sầu
Cảnh tàn thức suốt đêm thâu,
Khóc thương phận bạc dải dầu nắng mưa*

*Thân cô lặn lội sớm trưa
Một mình lẻ bóng, nặng xưa nghĩa tình
Trái bao mấy kiếp tử sinh
Thủy triều lên xuống mấy nghìn đời con
Xuân tàn nắng hạ thu hờn
Bèo tan, mộng ảo thiệt hơn làm gì
Cảnh đời hệ lụy sầu bi
Mau mau tỉnh mộng sân si xin chừa
An bản thủ đạo sớm trưa
Giữ gìn Phật hiệu muối dưa qua ngày
Chuyện đời gát bỏ ngoài tai,
Vui câu kinh kệ thẳng ngay một đường.
Trần gian là cảnh vô thường
Rời ra ai cũng một đường biệt ly
Sao bằng buông bỏ cười khi
Sóng dừng biển lặng còn chi luận bàn*

Úc Châu bây giờ sắp đến mùa Vu Lan trong cuối đông giá lạnh. Đã hai mươi bảy năm: Vu Lan viễn xứ. Mỗi năm mỗi cố gắng hơn để tu tập. Mùa Vu Lan đến Tâm Đan luôn thức nhắc Ba Mả và mình vững tin vào Phật pháp và siêng năng hành trì, tu tập. Tâm Đan mong mỗi sao ngày rời bỏ thân này sẽ về với nước Cực Lạc của Phật A Di Đà để không còn trôi nổi đã bao đời, bao kiếp. Tiếng chuông chùa của quê ngoại cạnh giòng sông xưa như còn vang dội đâu đây . . . .

Mùa đông Melbourne 2007.

Minh Quang